

**ЗАКОНОПРОЕКТ ЗА БЛАГОТВОРИТЕЛНОСТ И ОБЩЕСТВЕНИ ГРИЖИ И
МНЕНИЕ ПО НЕГО**

1918 г.

**Доклад на Министър-председателя и управляващ МВРНЗ Васил Радославов до
Народното събрание**

София, 10 януари 1918 г.

Господа Народни представители,

Нуждата от създаването на Закона за обществени грижи и благотворителност се чувствува отдавна. Делото на благотворителността, започнато още от преди освобождението на България от няколко родолюбиви българи, се разширяваше, макар и постепенно, но неспирно. Това дело, което вече не е в ръцете на единици, брой в своите редове хиляди въодушевени от хуманни чувства българи и българки, които не жалят ни труд, ни време, да отрийт повече сълзи, да нахранят повече гладни и да утешат повече нещастни. Особено силен тласък доби това човеколюбиво дело през последните години, през които водените за обединението на България войни, както всички войни, създадоха един голям контингент от сираци, сакати, инвалиди и пр. Нуждата, щото държавата да се намеси по-активно в делото на благотворителността, като вземе един по-голям дял от това дело върху себе си, се чувствува твърде наложително. Тая нужда, с приключването на войната, когато ще спре и раздаването държавна помощ на бедните войнишки семейства, ще бъде още по-наложителна.

Всред радостта за постигнатите успехи от храбрите български войници, които далече разшириха границите на нашето отечество, на държавата се налага, дълго време да се загрижи за множеството инвалиди, сираци и бедни, които войната ще остави след себе си. На всеки българин предстои с време да заработи и помогне с каквото може държавата в стремлението ѝ да създаде по-сносен и по-малко тежък живот на всички ония, които вследствие на войната са пострадали и са останали нещастни.

В желанието си да започне една по-системна и планомерна дейност в тази област, както и да създаде по-сносен живот на всички нуждающи се в страната ни, Министерството на вътрешните работи и народното здраве, което си е поставило за бъдеще по-широки цели в областта на благотворителността, направи първата крачка в това направление, като създаде при централното управление с бюджета за 1917 г. специално Бюро за социални грижи и благотворителност, което намери широк простор за своята дейност.

Нашата страна не е чужда на високо хуманни дела. Българинът, колкото жесток да е представян от своите врагове, всякога се е разчувствувал дълбоко пред страданията на своите братя и е бил готов да отдели от своето, за да облекчи положението на страдащия. За останалия, поради дългото тежко двойно иго, [останал] назад в своето развитие български народ, държавата положи, големи грижи, но, разбира се, тя не можеше едновременно да посрещне всички нужди, още повече да се спре над положението на нуждаещите се и страдащите. Топлото и отзивчиво сърце, обаче, на българина не можеше да се не вслуша в гласа на последните и частната инициатива не закъсня според силите си да даде това, което държавата нямаше възможност и време досега да стори. Зародиха се благотворителни дружества, дейността на които вземаше все по-широки размери.

Днес обаче, когато вследствие войните числото на нуждаещите се нараства изведнъж твърде много и не е по силите на частната инициатива да удовлетвори техните нужди, от една страна, а от друга – понеже отечеството ни достига своите национални идеали и стои пред едно велико бъдеще, държавата не закъсня да изпълни една от своите задачи – да подобри положението на страдащите и нуждаещите се, като дели, както никога досега, милиони от своите средства за постигане на тая своя задача, както е със случая за подпомагането на войнишките семейства. Постигането на тая задача обаче не иска само материални средства, но, както се спомена по-горе, заедно с тях изисква и планомерна дейност и целесъобразно използване на тия средства.

Едновременно с помощите, които дава държавата, Министерството иска да организира и координира всички съществуващи досега благотворителни заведения тъй, щото всички задружно по систематичен начин да удовлетворяват нуждите на страдащия, като го поставят в положение на гражданин – обично дете на държавата-майка, която се грижи за неговото съществуване, а не като на случаен неин гост.

Наред с тая грижа на държавата се налага и друга, тясно свързана с нея – да се погрижи и за уредбата на въпроса за безработицата: търсенето и предлагането на работни ръце. Това е една мярка от голямо значение за намаление числото на безработните и нуждаещите се, понеже с фиксираните в законопроекта бюра при окръжните и общинските благотворителни съвети ще се улесни търсенето и предлагането на работни ръце, липсата на което улеснение за сега е, може би, най-голямата пречка, поради която безработните остават в тежест на благотворителността и търсящите работни ръце не могат да се сдобият с такива.

Господа Народни представители,

В някои от чуждите държави е възприета системата на *държавна* благотворителност, т. е. благотвори държавата, в други – системата на *частна и обществена* благотворителност, т.е. благотвори се от частната инициатива. Понеже у нас частната благотворителност още не е достатъчно развита и закрепнала, тя е още безсилна да посрещне всички нужди от благотворене в страната. Много области на благотворителността у нас още не са засегнати от частната благотворителност; от друга страна, след водените досега войни ще натежи твърде много на държавния бюджет, ако всецяло благотворителността се извършва с държавни средства. Заради това, в предлагания законопроект е възприета смесената система на държавна и частна благотворителност, при която държавата, освен целта да покровителствува и засилва частната благотворителност, като сама отделя суми от своя бюджет за същата цел, ще има и контролата върху благотворителността, което ще даде гаранция на обществото, че всичко, което се даде за благотворителна цел, отива точно по предназначението си, а това ще засили и поощри частната благотворителност и даренията.

[...]¹

Господа Народни представители,

Досега в нашето законодателство няма създадено положение, което да урегулира благотворителността. Чл. 88 от Българската конституция казва, че българските граждани имат право да съставят дружества без всякакво предварително разрешение, стига само целта и средствата на тия дружества да не принасят вреда на държавния и обществения порядък, на религията и добрите нрави. Тълкуване на тоя член от Конституцията се прави от Великото народно събрание на 27 март 1879 г., обаче въпросът все остава неясен. Понеже действителността и развитието на нашия обществен живот принуждават още първите създаващи се у нас дружества веднага, след като се възползват от чл. 83 на Конституцията, да подирят санкцията на държавата, която санкция се явява като една гаранция за солидността на създаденото дружество, при липсата на всякакво законодателно положение по въпроса, Министерството на вътрешните работи при подобен случай, през 1887 г. с доклад №12215 от 31 декември се е обърнало към Министерския съвет за разрешение на въпроса и с молба да му се разреши да утвърждава уставите им, когато това се поиска

¹ В съкратената част от текста накратко се излагат отделни параграфи от законопроекта.

от новосъздадени дружества, стига те да нямат промишлен или финансов характер. С II постановление (протокол № 2 от януари 1888 г.) Министерският съвет е дал това право на Вътрешното министерство. И от 1888 г. до сега не е създадено никакво положение, което да урегулира благотворителността. От това време обаче до сега благотворителното дело у нас се твърде много разви. Урегулирването на благотворителността с един закон е повече от наложително.

Заради това, чест ми е да Ви помоля, господа народни представители, да гласувате предлагания законопроект за обществени грижи и благотворителност.

Министър-председател, управляющ Министерството на вътрешните работи и народното здраве:

Д-р В. Радославов

ЗАКОН ЗА ОБЩЕСТВЕНИ ГРИЖИ И БЛАГОТВОРИТЕЛНОСТ

ПРОЕКТ²

Г Л А В А I

Цел

Чл. 1. Обществените грижи и благотворителността по настоящия закон имат за цел:

а) да се уреди системно отгледване на деца, изоставени или подхвърлени, сираци, слепи, глухонеми, физически или умствено недоразвити (идиоти);

б) да се уреди рационален надзор и целесъобразно покровителство над морално слаби и покварени деца и младежи до 21-годишна възраст, наклонни към пороци и показали признаци на порочен живот или извършили престъпления;

в) да се повдигат морално затворниците чрез подходящ физически и умствен труд;

г) да се помагат и издържат бедни болни, както и недъгави старци от 50 години нагоре;

д) да се помагат нуждаещи се през време на война или народни бедствия, като наводнение, мор, епидемии и пр.;

е) да се помага на чужденци пътници, изпаднали в нужда или нещастие не по своя вина;

² Проектът е много обширен. Публикуваме го със съкращения. Отпадналите части детайлизират по-главните постановки.

ж) да се полагат грижи за изправление на морално паднали и да се предпазят наклони към морално падане девизи;

з) да се издържат душевно болни, епилептици и др., страдащи от неизлечими болести;

и) да се създадат условия за добър живот на инвалиди от война, като се устройват приюти и работилници за инвалиди и слепи;

к) да се устройват сиропиталища и професионални училища за сираци;

л) да се устройват празнични забавления, сказки, беседи и пр. с цел да се повдигне работният народ в интелектуално и морално отношение;

м) да се дава помощ на бедни;

и) да се уреди въпросът за безработицата, като се улесни търсенето и предлагането на работни ръце.

Г Л А В А П

Органи

Чл. 2. За постигане изброените в чл. 1 цели в Министерството на вътрешните работи и народното здраве се открива особено отделение, в което се съсредоточава службата за обществени грижи и благотворителност.

Чл. 3. Органи на отделението за обществена грижа и благотворителност са: окръжните и общинските (градски и селски) благотворителни съвети.

Чл. 4 Окръжните благотворителни съвети [се] състоят от: председател – окръжния управител; членове: председателя на окръжната постоянна комисия, председателя на окр[ъжния] съд, окр[ъжния] лекар, окр[ъжния] училищен инспектор, епархийския архиерей или негов заместник, окръжния инспектор на труда, един представител на благотворителните дружества в окръжния град и един почтен гражданин, отличил се в областта на благотворителността, посочен от общинския съвет в окръжния град.

Чл. 5. Градските благотворителни съвети се състоят от председател – общинския кмет; членове: трима общински съветници, избрани от общинския съвет измежду разните политически групи, архиерейския наместник, градския лекар или, дето няма такъв, околийския, един мирови съдия, един директор на гимназия или прогимназия, определени от надлежните министерства, един представител на благотворителните дружества в града и един почтен гражданин, отличил се в областта на благотворителността, посочен от общинския съвет.

[...]³

Г Л А В А Ш

Окръжни благотворителни съвети

Чл. 9. Окръжните благотворителни съвети са натоварени с обществените грижи и уредбата на благотворителността всеки в своя окръг.

За тази цел те откриват и завеждат:

- а) приюти и работилници за бедни инвалиди от война;
- б) сиропиталища и професионални училища за сираци от война;
- в) приюти-стопанства за недъгави;
- г) приюти-болници за епилептици;
- д) изправителни заведения за малолетни престъпници;
- е) приюти-училища за умствено или физически недоразвити;
- ж) ясли (матерински домове) за подхвърлени деца и пълни сираци или деца на покварени родители;
- з) приюти-училища за слепи и глухонеми и приют с работилница за възрастни слепи;
- и) приюти за престарели.

Вън от това, върху окр[ръжните] благотворителни съвети пада грижата за затворниците (чл. 1, буква в).

[...]⁴

Г Л А В А ІV

Общински благотворителни съвети

Чл. 17. Общинските благотворителни съвети са селски и градски.

[...]

Чл. 19. Общинският благотворителен съвет върши следното:

- а) съставя годишния бюджет за благотворителност в общината и го изпраща най-късно до 30 ноември за утвърждение от окр. благотворителен съвет;
- б) дава сведения и прави постъпки за настаняване пред окръжния благотворителен съвет за лицата, за които се говори в точки: а, б, в, г, д, е, ж, з, и на чл. 9 от този закон;

³ По подобен начин се конструират съставите на благотворителните съвети в столицата и в селата.

⁴ Подробно се изброяват конкретните задължения на окръжните благотворителни съвети.

в) разделя общината на квартали, като за всеки квартал ежегодно назначава квартална благотворителна комисия;

г) въз основа на подадени заявления, придружени с документи, и на сведения, събрани от кварталните комисии, в началото на всяка година съставя списъци на бедните, които се нуждаят от помощ;

д) следи за правилното раздаване на помощите, като взема решение за спиране помощите на ония бедни, които не ги употребяват за истинските си нужди;

е) урежда при бюрото за обществ[ени] грижи и благотворителност служба за безработни и следи да не се дава помощ на здрави лица, преди да са потърсили работа, чрез това бюро, а на работници, на които не може да се намери работа до един месец, отпуска временна помощ;

[...]

з) урежда безплатни трапезарии и евтини обеда за бедни;

[...]

л) приема подаръци и завещания, направени в полза на благотворителността в общината;

м) урежда дамски комитети, които да се грижат за покровителство на девиците (чл. 1, буква ж);

[...]

о) назначава персонала в бюрото за благотворителност при общината (чл. 31);

[...]

с) контролира дейността на благотворителните заведения в района на общината и за резултата съобщава на окр. благотворителен свет;

[...]

у) упражнява пряк надзор върху настанените по частни къщи сирачета;

ф) произнася се по всички други, неспоменати в този член, въпроси из областта на благотворителността в общината.

[...]

Чл. 21. Всяка квартална благотворителна комисия се състои от пет души: енорийския свещеник, главния учител на училището в квартала и трима граждани или гражданки от същия квартал, които се интересуват от делото на благотворителността.

Чл. 22. Кварталната благотворителна комисия изуча нуждите на бедното население, прави обиколки ежемесечно на своя квартал и лично раздава отпуснатите

помощи на нуждаещите се.

[...]

Г Л А В А V

Фонд за обществени грижи и благотворителност

Чл. 36. За поддържане на обществената благотворителност в Царството при Министерство на вътрешните работи и народното здраве се образува особен фонд.

Чл. 37. Фондът за обществени грижи и благотворителност се образува:

а) от капиталите на всички съществуващи в Царството благотворителни дружества и заведения, освен от капитали, получени по завещания и дарения, в които изрично е предназначено от дарителя употреблението им;

б) от ежегодните субсидии на държавата, определяни за всяка година от Върховната благотворителна комисия при Министерство на вътрешните работи и народното здраве;

[...] ⁵

Чл. 42. Всички приходи от увеселения, подаръци, завещания и пр., които постъпват в благотворителни заведения и приюти, се внасят от съответния благотворителен съвет в края на всяко тримесечие във фонда за обществени грижи и благотворителност на името на благотворителните заведения или съвети, в които са постъпили.

Чл. 43. Излишъците от годишните бюджети на благотворителните съвети или дружествени благотворителни заведения се внасят в края на годината във фонда за обществени грижи и благотворителност.

Чл. 44. Капиталите на всички благотворителни заведения в Царството, които се вземат по силата на чл. 37, буква *а* във фонда за обществени грижи и благотворителност, са собственост на съответните благотворителни учреждения, на чиито имена се вписват в книгите на фонда. Лихвите на тия капитали отиват в полза на фонда.

[...]

Г Л А В А VI

Държавен контрол върху благотворителността

Чл. 46. Министерството на вътрешните работи и народното здраве упражнява във всяко време контрол върху благотворителността в Царството.

⁵ Изброяват се приходите и частта от тях, които се отстъпват за попълване на фонда. Регламентира се и какви мероприятия се финансират от фонда. В общи линии те съвпадат с набелязаните в чл. 1 цели.

Чл. 47. Контролът върху благотворителните учреждения се упражнява от инспектори при отделението за обществени грижи и благотворителност, които ревизират тия учреждения поне веднаж в годината, а извънредно – когато нуждата наложи.

[...]

Г Л А В А VIII

Върховно управление на благотворителността

Чл. 55. Държавата упражнява своя надзор и контрол върху организацията на обществените грижи и благотворителността в Царството чрез една върховна комисия от трима народни представители, избрани от Народното събрание, по един представител на министъра на правосъдието, министъра на народното просвещение, министъра на финансите, министъра на търговията, промишлеността и труда, на Св. синод, директора на народното здраве, ректора на Софийския университет, един представител на работническите синдикати и един представител на благотворителните дружества в Царството.

Чл. 56. Върховната комисия за благотворителност заседава под председателството на министъра на вътрешните работи и народното здраве или негов заместник редовно един път в годината – през месец септември, а при изключителни случаи, когато нуждата наложи. Тя изслушва отчета на отделението за обществени грижи и благотворителност, произнася се върху размера на държавната помощ за обществени грижи и благотворителност, приема правилниците за уяснение и прилагане на закона, разглежда проекти за изменение на този закон и определя, съобразно с нуждите, директивата на централното управление за обществени грижи и благотворителност.

Г Л А В А IX

Наредби за през време на война

Чл. 57. Семействата на войници, които през време на война се намират в армията, било на действителна служба, било като запасни или доброволци, получават помощ, ако нямат достатъчно средства за издръжката си.

[...] ⁶

⁶ Конкретно се описва начинът на определяне на нуждаещите се, видът на помощта – в пари или в натура, средствата, с които осигуряват помощите, както и лишаването от подпомагане на семействата на

Г Л А В А X

Общи положения

Чл. 78. Не се ползват с политически права лица, които се издържат за сметка на обществената благотворителност.

[...]

Г Л А В А XI

Преходни разпоредения

[...]

Чл. 95. Всички капитали, с които разполагат разните благотворителни дружества и заведения, се внасят във фонда за обществени грижи и благотворителност при МВРНЗ най-късно един месец от влизането в сила на правилника за прилагането на този закон.

Чл. 96. Тия от благотворителните дружества и заведения, които през последните няколко години имат пасив, равен или по-голям от актива, престават да функционират и за ликвидирането им ще бъде назначена особена комисия от МВРНЗ.

Чл. 97. Филантропическите заведения, които сега се издържат изключително от държавата, преминават занапред под ведомството на МВРНЗ.

Чл. 98. До един месец от обнародване в Държавен вестник правилника за прилагането на този закон, всички благотворителни дружества и заведения са длъжни да съгласуват уставите и правилниците си с новите наредби.

В противен случай престават да съществуват.

Чл. 100. Всички закони и наредби, които противоречат на този закон, се отменят⁷.

ЦДА, ф.173 к, оп.3, а.е.1319, л.10 – 17. Копие. Печатно.

СТАНОВИЩЕ НА РЪКОВОДСТВОТО НА БЪЛГАРСКИЯ ЖЕНСКИ СЪЮЗ

Чрез господина Председателя на Народното събрание
За господа народните представители

дезертирали от фронта военнослужещи.

⁷ В условията на политическата и стопанска криза, в която е изпаднала страната, на 17 април 1918 г. председателят на 17 ОНС Д. Вачов съобщава, че „по нямане на време” проектозаконът ще се обсъжда в следващата сесия.

МОЛБА

от Комитета на Българския женски съюз⁸

София, 22 февруари 1918 г.

Господине Председателю,

Господа народни представители,

Комитетът на Българския женски съюз, който обединява голям брой женски благотворителни дружества, обсъди внесения в Народното събрание за разглеждане *Законопроект за обществени грижи и благотворителност*, целящ да уреди благотворителното дело в страната. И предвид на това, че благотворителното дело у нас от Освобождението насам и дълго до него е лежало изключително върху плещите на българската жена, а и занаятът по естество и подготовка ще остане главният носител на свободната обществена инициатива за подобрене положението на бедните и нещастните, Комитетът намери за необходимо да предложи на Вашето благосклонно внимание следното:

1. Като не изхожда от едно ясно и точно определение на понятието за нуждаещите се, както и на условията, при които помощта на обществените органи се явява задължителна, законопроектът не обхваща всички категории бедни, нуждаещи се от помощ. Така напр. без внимание е оставена онази категория от бедни, които могат, но не желаят да работят, без да са морално покварени и престъпници и към които е необходимо да се приложат колкото мерки на помощ, толкова и на репресия.

2. В законопроекта не е изцяло и последователно прокаран принципът на Предупреждението – същността на обществените грижи – нито в ония области, които той обхваща, нито въобще са засегнати всичките области на обществения живот, които желаят обществени реформи. Ако на българската държава не е още по силите, подобно на Германия, задължителната защита на трудящите се против главните рискове в живота – болест, инвалидност, старост и безработица, истинските причини за обедняването, то законопроектът би трябвало да предвиди благоприятни условия за възникването и развитието на институти за самопомощ и обществена предвидливост. Само по тоя начин голямо число от нуждаещите се, с които законът за благотворителността е принуден да се занимава, не ще влезат в категорията на бедните.

3. Законопроектът не определя по начало размера на помощите, които трябва да

⁸ В полето на документа, ръкописно с почерка на председателя на XVII ОНС Димитър Вачов е написано: „Да се приложи към законопроекта, следва да се има предвид от комисията, когато ще го разглежда. Подпис: Д. Вачов”.

имат за цел не само да запазят живота на оногова, комуто се дават, но и да му помогнат да се изтръгне из положението, което ще наложи искането на нови помощи. Той не показва и от какво естество трябва да бъдат раздаваните помощи: в пари, в натура или срещу труд, положен от получаващия помощ.

4. При организацията на обществената благотворителност законопроектът не дава нужната свобода и простор на самоуправителните тела да проявяват по-самостоятелна инициатива и творчество в една област, която е в такава тясна връзка с всички нейни непосредствени задачи. За попълване състава на благотворителните съвети, окръжни и общински, е усвоено началото на влизане по длъжност, а не изборно начало, което единствено гарантира непосредственото сътрудничество на гражданството в благотворителността и дава възможност да се подбират лица, които да имат време, подготовка и желание да се отдадат на специалните си задължения. Да се прокара при попълване състава на общинските и окръжни съвети изборното начало, като се предвиди и при еднакви условия сътрудничеството на жените.

5. Изградила със своите усилия и често при пълно безразличие на околните, малкото, което е създадено у нас по благотворителността, българската жена е добила не само опитност и умение да организира и управлява благотворителните заведения, но и да заглежда надълбоко в условията и причините на народните нещастия. Затова не е вземана благотворителна инициатива от обществените власти, без да бъдат потърсени нейният съвет и съдействие. Условията на нашия живот ще наложат още по-интензивно участие на жените в делото на обществените грижи, не само в името на по-целесъобразно разпределение на обществения труд и по-интензивното използване на всички обществени сили за тая цел, но и защото жената като носителка на майчината любов и грижливост ще засили елементите на милосърдието срещу оная вълна от автоматизъм и бюрократичност, които са свойствени на всяка обществена и държавна благотворителност. В противоположност на по-голямата част европейски законодателства настоящият законопроект не предвижда участието на жената като почетна гражданка в общинските и окръжни благотворителни съвети, където нейното сътрудничество е от безсъмнена полза.

6. Законопроектът не оценява достатъчно огромните и плодотворни усилия на частната благотворителност у нас, тъй гъвкава да се приспособи към постоянно изменящите се условия. Той засяга най-чувствително тяхната независимост, като ги принуждава да искат утвърдението на годишните им бюджети, назначението на счетоводителския персонал, като се вземат техните капитали и излишъци от бюджетните упражнения в общия фонд, който използва лихвите от тях и другите случайни постъпления през годината. По тоя начин, като

превръщат благотворителните дружества в органи на властта, депримира се съвършено частната инициатива, вместо тя да се подкрепи и окуражи чрез авторитета на властта. Българският женски съюз, указвал сам неведнъж недъзите в нашето благотворително дело, е бил винаги готов да даде всичкото си съдействие за неговото организиране и систематизиране чрез една съвместна и планомерна работа с обществената власт, но той не може да не протестира срещу едно посегателство от страна на последната, което ще се отрази само пагубно върху развитието на благотворителното дело.

Като взе предвид всичко гореизложено и без да влиза в подробности, Комитетът на Българския женски съюз се обръща към Вас, господине Председателю, и господа народни представители, с молба да се внесат следните изменения в законопроекта:

1. Да се предвидят средства за борба с просията.
2. Да се предвидят средства за организиране и засилване института за предвидливостта и обществената самопомощ.
3. Да се даде предпочитание на трудовата помощ за всички способни за работа бедни.
4. Да се предвиди по-голяма автономност за общините при уреждане на благотворителността у тях и се прокара изборното начало при попълване състава на окръжните и общински благотворителни съвети.

[...]⁹

5. [...] ¹⁰ Да се създадат условия, при които частната благотворителност да се организира сама и автономно и като [нейна] цел на организация [да бъде] под контрола на властта да допълва обществената благотворителност и да бъде в положение да взема или да й се възлага част от тежестта на последната.

Като се надява, че неговият скромн глас ще бъде чул в едно дело, тъй скъпо за Женския съюз и женските дружества, които той обединява, Комитетът разчита на Вашата подкрепа и остава

с дълбока почит,

членове на Комитета:

*Ю. Малинова, Е. Карамелова, Е. Чакалова, д-р Ел. Стоянова,
Сл. Б. Димчева, Р. Сталийска, К. Гаврийска*

⁹ Посочват се конкретните членове от закона, които трябва да се променят, за да се регламентира по-широко включване на жените в благотворителната дейност.

¹⁰ Изброяват се членовете от проекта, които трябва да се променят, за да не се ограничава частната инициатива в благотворителността.

**ЦДА, ф. 173 к, оп. 3, а.е. 1316, л. 59 – 61. Оригинал. Машинопис. Ръкописни
подписи.**